

В. І. КОСТЕНКО

ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІЇ ОКРЕМИХ ЧАСТОК ВИМ'Я У КОРІВ СИМЕНТАЛЬСЬКОЇ ТА НАПІВКРОВНИХ РОВЕСНИЦЬ З МОНБЕЛЬЯРДСЬКОЮ І ЧЕРВОНО-РЯБОЮ ГОЛШТИНСЬКОЮ ПОРОДАМИ

З використанням апарата для роздільного видоювання вим'я ДАЧ-1М дано оцінку функціональних особливостей часток вим'я у корів симентальської та тварин, одержаних від спаровування з бугаями монбельярдської і червоно-рябої голштинської порід за першу—третю лактації. Показано, що використання монбельярдів не дало позитивного впливу на технологічні властивості вим'я у одержаного потомства.

Симентальська порода в Україні займала свого часу одне із провідних місць за чисельністю (близько 37 %). І навіть сьогодні, не дивлячись на широке розповсюдження чорно-рябої худоби, в окремих областях вона займає досить високу питому вагу (Харківська — 22 %). Різде зменшення сименталів сталося перш за все через незадовільні технологічні властивості їх вим'я. З врахуванням того, що основним методом поліпшення продуктивних і технологічних якостей молочної худоби у цей час є використання кращого світового генофонду, було розроблено програму, в якій планувалося шляхом відтворного схрещування з монбельярдською, червоно-рябою голштинською та айрширською породами створити нову вітчизняну молочну породу. Вибір обумовлювався чіткою спеціалізацією червоно-рябих голштинів і айрширів у молочному напрямі продуктивності і добрими технологічними властивостями вим'я, а монбельярдів крім того, ще й близьким походженням.

Методика досліджень. Дослідження проведено у стаді племферми радгоспу "Гребінківський" Полтавської області на 2—3-му місяці лактації з використанням доільного апарата для роздільного видоювання окремих часток вим'я (ДАЧ-1М). Цей апарат дозволяє враховувати в автоматичному режимі продуктивність і тривалість доїння кожної частки вим'я, сигналізує про зменшення інтенсивності

©. Костенко В. І, 1996

Розведення і генетика тварин, 1996. Вип. 28.

введення до 200 г/хв і проведення машинного додоювання, а
ого закінчення про час зняття доїльних стаканів з дійок. Це
прикладів, який дає можливість досить об'єктивно визначати і
функціональні особливості вим'я у корів. Оцінку проведено
рандомізованої вибірки 286 симентальських чистопородних та
від спаровування з монбельярдськими і червоно-рябими
ськими бугаями корів. Матеріали опрацьовано на ЕОМ
з використанням типових програм.

дотати досліджень. Опрацювання одержаних матеріалів свідчить,
яком у лактаціях всі показники функціональної діяльності вим'я
ють (табл. 1). Так, у чистопородних корів надій з лівої передньої
від першої до третьої лактації зростав на 50 і 1062 г, а правої
— на 89 і 1288 відповідно, лівої задньої — на 1270 і 1018;
задньої — на 1166 і 1411. Тривалість доїння зростала по частках
відповідно на 128; 157; 81 і 137 с. І нарешті інтенсивність
молочковиведення із часток вим'я зростала відповідно на 48; 64; 40 і 62
Практично таку ж тенденцію зміни вказаних показників
отримали і у корів, одержаних від монбельярдських бугаїв.

Інший характер зміни показників був у тварин, одержаних від
рябих голштинських бугаїв. Так, надій зростав відповідно у
лівій частці на 1103 і 871 г; правій передній — на 1822 і 667;
задній — на 1705 і 1162 та в правій задній — на 2362 і 1267 г. При
тривалість доїння або ж залишалася практично однаковою, або
в досить невеликих розмірах. Проте інтенсивність моло-
ковиведення зростала досить суттєво: у лівій передній на 95 і 161 г;
задній — на 21 і 112; лівій задній — на 85 і 127 та в правій
— на 76 і 259 г. І останнє, якщо інтенсивність молоко-
ковиведення чистопородних сименталів і помісей з монбельярдами була практично
та у помісей з червоно-рябою голштинською вона зростала
по першій лактації — на 34—40 %; по другій — на 59—91 і
— на 19—53 %. Крім того встановлено, що у симентальських
тварин, одержаних на їх основі, найгірше функціонує ліва
частка вим'я.

показників функціональної діяльності вим'я в цілому
визначає на ту ж тенденцію, що і по окремих частках. Тобто, з
лактаціях зростає тривалість доїння, добовий надій та
молоковиведення. При цьому, якщо у чистопородних
тривалість доїння зростає на 21 %, у помісей з
рябими — на 6 %, то у голштинських помісей залишається
на одному відносно невисокому рівні. Що ж стосується ін-

1. Показники функціональної діяльності окремих часток вим'я корів (за добу)

Частка вим'я	Показник	Симентальська чистопородна		1/2 симентальська × 1/2 монбельярдська		1/2 симентальська × 1/2 червоно-ряба голштинська	
		M±m	Cv	M±m	Cv	M±m	Cv
<i>Перша лактація</i>							
Ліва передня	Тривалість доїння, с	590±28	24,7	628±40	32,7	580±33	14,1
	Надій, г	2672±140	27,2	2800±	22,8	3517±314	21,8
Права передня	Інтенсивність молоковидення, г/хв	269±14	26,5	286±17	31,0	361±16	11,0
	Тривалість доїння, с	617±30	25,3	700±33	24,7	603±30	12,3
Ліва задня	Надій, г	3032±163	27,9	3374±167	25,8	4058±434	26,2
	Інтенсивність молоковидення, г/хв	289±14	25,3	294±12	21,7	400±28	17,0
Права задня	Тривалість доїння, с	661±25	19,4	766±47	31,9	669±58	21,4
	Надій, г	3305±198	31,8	3935±256	33,7	4925±485	24,1
Ліва передня	Інтенсивність молоковидення, г/хв	316±17	28,1	311±16	26,4	443±26	14,4
	Тривалість доїння, с	654±32	25,8	757±39	26,6	702±55	19,1
Права передня	Надій, г	3434±265	40,8	4044±246	31,0	4858±427	21,5
	Інтенсивність молоковидення, г/хв	311±18	30,4	309±15	24,4	424±43	24,9
<i>Друга лактація</i>							
Ліва передня	Тривалість доїння, с	557±48	29,6	634±39	26,6	538±50	20,9
	Надій, г	2722±150	18,3	3344±238	31,0	4620±361	17,5
Права передня	Інтенсивність молоковидення, г/хв	308±35	37,8	338±32	40,7	522±28	12,0

Продовження табл.1

Частина доїля	Показник	Симентальська чистопородна		1/2 симентальська × 1/2 монбельярдська		1/2 симентальська × 1/2 червоно-ряба голштинська	
		M±m	Cv	M±m	Cv	M±m	Cv
Права передня	Тривалість доїння, с	704±65	32,0	675±32	20,7	717±84	26,4
	Надій, г	3121±281	31,2	3915±219	24,4	5880±346	13,2
Ліва задня	Інтенсивність молоковидення, г/хв	271±18	23,3	351±18	23,2	517±63	27,3
	Тривалість доїння, с	807±80	34,4	782±87	48,3	735±124	37,8
Права задня	Надій, г	4575±311	23,6	4344±318	31,1	6630±631	21,3
	Інтенсивність молоковидення, г/хв	359±27	26,0	330±20	25,7	570±54	21,1
Права передня	Тривалість доїння, с	805±75	32,4	794±40	21,7	656±94	32,0
	Надій, г	4600±226	17,0	5026±291	25,3	7220±918	28,4
Ліва передня	Інтенсивність молоковидення, г/хв	367±32	29,9	390±26	28,5	683±84	27,4
	<i>Третя лактація</i>						
Права передня	Тривалість доїння, с	718±43	27,9	672±50	22,3	576±64	22,3
	Надій, г	3734±256	32,1	3733±390	31,4	4388±634	28,9
Ліва передня	Інтенсивність молоковидення, г/хв	317±17	25,4	333±28	25,4	456±48	21,3
	Тривалість доїння, с	774±42	25,4	698±61	26,0	668±66	19,8
Права задня	Надій, г	4320±287	31,2	4105±560	40,9	4725±829	35,1
	Інтенсивність молоковидення, г/хв	353±24	31,6	352±42	36,1	421±58	27,7

Закінчення табл. 1

Частка вим'я	Показник	Симентальська чистопородна		1/2 симентальська × 1/2 монбельярдська		1/2 симентальська × 1/2 червоно-ряба голштинська	
		<i>M±m</i>	<i>Cv</i>	<i>M±m</i>	<i>Cv</i>	<i>M±m</i>	<i>Cv</i>
Ліва задня	Тривалість доїння, с Надій, г	742±40	25,1	833±80	29,0	679±83	24,6
		4323±393	42,6	4478±462	31,0	6087±1012	33,2
Права задня	Інтенсивність молоковидення, г/хв	346±23	31,4	330±29	26,8	528±35	13,1
	Тривалість доїння, с	791±46	27,6	829±67	24,3	725±76	20,9
	Надій, г	4845±370	35,8	5283±370	21,0	6125±996	32,5
	Інтенсивність молоковидення, г/хв	373±23	29,3	394±31	23,8	500±40	16,0

тенсивності молоковидення, то у чистопородних симентальських корів і помісей з монбельярдами вона як за добу, так і за окремі доїння невисока та практично однакова. У помісей же з голштинами інтенсивність молоковидення значно вища: по першій лактації — на 42,5 %; другій — на 69 і по третій — на 39 %. Слід також відзначити, що практично всі тварини мали досить хороший індекс вим'я, але як бачимо, це не сприяло зменшенню різниці часу видоювання окремих його часток. Крім того, досить високе значення індекса симетрії у чистопородних сименталів і помісей з монбельярдами вказує на значно кращий розвиток правої частки вим'я, ніж лівої. Отже, індекс симетрії точніше характеризує функціональний розвиток вим'я, ніж його індекс.

Висновки. 1. За функціональною діяльністю всі частки вим'я у корів нерівноцінні. Найгірше функціонує ліва передня частка.

2. Індекс симетрії вим'я точніше характеризує його функціональний розвиток. Його можна використовувати у практиці для якісної оцінки вим'я.

3. Використання червоно-рябих голштинських плідників на симентальських коровах сприяє корінному покращенню функціональних показників вим'я. І, навпаки, використання монбельярдів очікуваного позитивного впливу на якісні показники вим'я не мало.

Таблиця 1. Задія показників функціональної діяльності й розвиток вим'я корів з віком в лактаціях

Показник	Симентальська чистопородна		1/2 симентальська × 1/2 монбельярдська		1/2 симентальська × 1/2 червоно-ряба голштинська	
	<i>M±m</i>	<i>Cv</i>	<i>M±m</i>	<i>Cv</i>	<i>M±m</i>	<i>Cv</i>
<i>Перша лактація</i>						
Тривалість доїння за добу, с	774±28	19,7	896±60	28,9	776±52	16,5
Добовий надій, г	12098±607	26,1	14039±721	26,7	17358±1377	19,4
Інтенсивність молокоживодення, г/хв:						
за добу	949±47	26,3	959±38	20,6	1352±71	12,8
вранці	1104±59	28,3	1038±53	26,5	1568±196	30,6
в обід	919±51	29,2	955±41	22,4	1341±90	16,4
ввечері	660±95	76,4	885±49	28,7	1035±76	17,9
Індекс вим'я, %	46±2	20,6	45±1	15,1	44±2	12,4
Індекс симетрії, %	52±1	11,1	52±2	6,2	51±1	6,1
Різниця часу видоювання часток вим'я, с	138±13	50,6	191±25	67,6	116±22	46,8
<i>Друга лактація</i>						
Тривалість доїння за добу, с	904±69	26,5	1005±70	30,4	819±134	36,6
Добовий надій, г	14858±795	18,5	16434±713	18,9	24350±1938	17,8
Інтенсивність молокоживодення, г/хв:						
за добу	1015±60	20,4	1034±63	26,6	1921±260	30,2
вранці	1167±106	31,4	1131±88	33,9	1970±332	37,7
в обід	1044±83	27,5	1029±69	29,2	1836±214	26,1
ввечері	858±60	24,0	921±86	40,5	1663±265	35,6
Індекс вим'я, %	38±2	16,0	44±1	14,7	44±2	11,8
Індекс симетрії, %	52±1	9,0	55±2	12,6	54±1	4,7
Різниця часу видоювання часток вим'я, с	184±36	66,8	257±38	63,7	138±52	84,0
<i>Третя лактація</i>						
Тривалість доїння за добу, с	938±43	21,4	949±65	20,6	811±79	19,6
Добовий надій, г	17223±1090	29,7	17600±1451	24,7	21326±2979	27,9

Продовження табл. 2.

Показник	Симентальська чистопородна		1/2 симентальська × 1/2 монбельярдська		1/2 симентальська × 1/2 червоно-ряба голландська	
	M±m	Cv	M±m	Cv	M±m	Cv
Інтенсивність молоковиве- дення, г/хв:						
за добу	1119±65	27,2	1141±107	28,1	1556±86	11,0
вранці	1290±79	28,8	1291±113	26,4	1767±189	21,4
в обід	1090±70	30,3	1096±97	26,5	1219±144	23,5
ввечері	944±61	30,1	925±138	44,8	1541±72	9,3
Індекс вим'я, %	48±2	15,9	44±2	12,8	43±3	14,9
Індекс симетрії, %	54±1	10,2	53±3	15,6	51±8	3,3
Різниця часу видоювання часток вим'я, с	180±22	55,9	172±34	59,7	129±28	44,0

Національний аграрний університет

С использованием аппарата для раздельного выдаивания вымени ДАЧ-1М дана оценка функционального развития долей вымени у коров симментальской и животных, полученных от спаривания с быками монбельярдской и красно-пестрой голштинской пород за первую—третью лактации. Показано, что использование монбельярдсов не имело положительного влияния на технологические качества вымени у полученного потомства.

УДК 636.235/084

М. С. ГАВРИЛЕНКО

ПРОДУКТИВНІСТЬ ТА ЕКСТЕР'ЄРНІ ОСОБЛИВОСТІ ЧОРНО-РЯБОЇ ПОРОДИ ДАТСЬКОЇ СЕЛЕКЦІЇ

Наведено дані для вивчення продуктивних та екстер'єрних особливостей корів чорно-рябої породи датської селекції, завезених в Україну у різні роки.

В останні роки в Україні спеціалісти ведуть інтенсивні пошуки прийомів селекції з метою вдосконалення існуючих і виведення нових порід, типів і ліній молочної худоби. Зокрема, для поліпшення породних

© Гавриленко М. С., 1996

Розведення і генетика тварин. 1996. Вип. 28.